

Liefde is sterker dan lijden

Zingeving komt niet uit het lijden voort, maar uit ons antwoord op dat lijden

- God wil ons helemaal niet laten lijden
- Als we echter lijden, moeten we de liefde doen overwinnen

Luk VANMAERCKE

De Leuvense moraaltheoloog Tomas Bruyland en zijn echtgenote hielden de voorbije jaren een blog bij over de aanslepende en uitputtende strijd van hun zoon-tje tegen kanker. Uiteindelijk overleed Lucas op 6 januari van dit jaar, op Driekoningen dus. Lucas zou uitgerekend op Pasen acht zijn geworden.

Kan je uit dat lijden kracht halen? Het antwoord van Tomas Bruyland is kortdaar: „Nee, want ik vind dat een verkeerde vraag. Als je daarop ‘ja’ antwoordt, ga je ervan uit dat lijden op zich zin heeft. Dat is niet zo. Het lijden is op zich zinloos, maar je kan er wel zin aan geven. Wat je zeker niet mag doen, is het lijden verheerlijken. Dan wordt het zelfkastijding en dat is pervers.”

Wat is de houding die we dan wel moeten aannemen? „Wanneer je geconfronteerd wordt met lijden kan je twee dingen doen”, zegt Bruyland. „Ofwel onderga je het en dreigt je leven zinloos te worden. Je kan je ge-

Tomas Bruyland met de 'kanjerketting' die herinnert aan Lucas' strijd. © Luk Vanmaercke

loof in God, in de mensen of in de liefde verliezen. Het lijden kan alles zinloos maken. Ofwel geef je zelf zin aan het lijden. Dat doe je door de juiste reactie op die een negatieve situatie.”

Hij wil echter eerst iets verduidelijken. „Een negatieve situatie kan je overkomen, maar niet om

een reden. Ik geloof niet in een God die aan de touwtjes trekt en zegt: ‘Jou ga ik eens laten lijden, om je te straffen, je sterker te maken of je op de proef te stellen.’ Dat vind ik een afschuwelijk godsbeeld. Soms hoor je wel eens dat een mens de hoeveelheid lijden krijgt die hij aankan.

Dat is een vreselijke gedachte. God redeneert echt niet zo. In het ziekenhuis van Gasthuisberg maakte ik me boos vanwege een opschrift in de inkomhal: ‘God geeft Zijn hardste gevechten aan Zijn sterkste soldaten.’ Ik vind dat verschrikkelijk. Mensen die het ziekenhuis binnenkomen,

krijgen de boodschap: ‘God laat jou lijden omwille van je eigen kracht.’”

Tomas Bruyland benadert het lijden anders. „Mensen kunnen elkaar helpen en de liefde groter maken dan lijden en dood”, zegt hij. „Daarin schuilt de zingeving: tonen dat het lijden de liefde niet klein krijgt. Daarom zorgen we voor elkaar en zien we elkaar graag. Zo komen mensen dichter bij elkaar en ontstaat er iets positiefs. Niet uit het lijden zelf, maar uit ons antwoord op dat lijden. Zo kom je bij de kern van Jezus’ boodschap: ‘Heb elkaar lief.’”

Tijdens Lucas’ lange lijdensweg zagen zijn ouders het als hun enige mogelijkheid om hem dag na dag graag te zien en zich niet van de wereld af te sluiten. „De steun en de zorg van mensen gaven ons de kracht om Lucas en elkaar te dragen. De mensen zeiden soms: ‘Jullie zijn zo sterk’, maar wij hadden slechts de kracht die zij ons gaven.”

Het is dus mogelijk om het lijden om te buigen naar iets positiefs? „Dat is zeer zeker mogelijk, besluit Tomas Bruyland. „Meer nog, ik denk dat het onze plicht is om dat te doen. Wat lopen we hier anders in dit leven te doen?”

Het verhaal van Lucas vindt u op lucasforlife.wordpress.com.

Van zorgen voor naar leven met elkaar

Pleidooi voor netwerken met mensen met verstandelijke beperking waarin wederkerigheid primeert

Ilse VAN HALST

Net als vluchtelingen en mensen in armoede vormen personen met een verstandelijke beperking een minderheid. Ook wanneer zij zich willen integreren in onze samenleving, worden ze geconfronteerd met drempels, stelt Dominiek Lootens, vormingsverantwoordelijke bij Caritas Antwerpen en stafmedewerker bij Caritas Vlaanderen. In de gids *Inclusief verhalen werken met mensen met een verstandelijke beperking* (Garant) ontwikkelt Lootens een visie op het uitbouwen van netwerken waarvan mensen met een verstandelijke beperking deel uitmaken.

Inclusie is vandaag het speerpunt van het welzijnsbeleid. Dat streft naar vermaatschappelijking van de zorg, waarvan het zwaartepunt niet langer in voorzieningen ligt, maar zoveel mogelijk wordt ingekapseld in de samenleving. En daar beweegt heel wat. Denk maar aan het tewerkstellen van mensen met een beperking in sociale arbeidsprojecten.

„Daarbij wordt gehoopt dat inclusie daaruit voortvloeit, maar dat is niet altijd zo”, weet Lootens. „Ondanks alle goede bedoelingen blijft het vaak zorgen voor in plaats van leven met elkaar. De samenleving beschouwt mensen

met een verstandelijke beperking vaak niet als volwaardige burgers. Ze heeft geen oor voor hun verhaal en hoe zij dat willen uittekenen, maar wil vooral dat zij meestappen in haar verhaal.”

Daarom pleit Lootens voor het uitbouwen van een netwerk of een heterogene groep waarin diverse mensen – personen met een verstandelijke beperking, zorgverleners, familieleden, mantelzorgers, buurtbewoners – elkaar ontmoeten, elkaars verhaal beluisteren en samen activiteiten organiseren, waardoor groeps-

„Als ik en zij een wij worden, worden we allen een ander mens”

verhalen ontstaan. „Dat gaat verder dan het louter helpen van de medemens met een beperking. Het gaat om het aangaan van vriendschapsrelaties”, benadrukt Lootens. „Het ik- en zij-denken wordt een wij-denken. Het gaat niet om een dialoog tussen hulpverlener en zorgbehoevende, maar om een ‘multiloog’, waaraan diverse mensen deelnemen. Kern van dat model is de wederkerigheid.”

Dominiek Lootens verwijst naar Jean Vanier, de stichter van

In netwerken ontmoeten mensen elkaar en delen ze hun levensverhaal. Zo schrijven ze samen een groepsverhaal. © De Lovie

de Arkgemeenschappen. „We mogen niet toestaan dat personen met een beperking worden gedropt in de samenleving”, zegt hij. „Het komt erop aan vriendschapsbanden te smeden en zo netwerken te vormen waarvan de persoon met een verstandelijke beperking deel uitmaakt, niet omdat hij ‘anders’ is, maar omdat hij een medemens is.”

De vormingswerker beseft dat dit een verhaal is van vallen en opstaan. „Het inclusieve verhaal wordt te vaak als eenzijdig posi-

tief voorgesteld. Je kunt immers niet buiten het feit dat iemand – in dit geval persoon met een beperking – tot een minderheid behoort en dat hem dat tekent.”

Een dergelijk netwerk is niet vanzelfsprekend en zal niet spontaan groeien, weet Lootens. Het zal zelfs enigszins ‘geforceerd’ moeten worden ingevoerd, waarbij mensen met een beperking medestanders nodig hebben. Lootens maakt zich echter sterk dat het spontane karakter vanzelf volgt, omdat

dergelijke netwerken een win-winsituatie zijn voor alle betrokkenen. „Niet enkel vermindert daardoor de druk op de mantelzorger, mensen die deel uitmaken van een dergelijk netwerk gaan ook op een andere manier in het leven staan, omdat ze zich verrijkt voelen door de onderlinge contacten en een ander mens worden. Dat is meer dan de ander helpen. Het brengt een soort bekeringsgedachte teweeg.”

Dat is wat spiritualiteit kan betekenen, meent Lootens. „Zowel als persoon als als geloofsgemeenschap leer je je niet blind te staren op jezelf, maar boven jezelf uit te stijgen en te groeien naar een wij. Als we als geloofsgemeenschap echt gemeenschap willen vormen, horen mensen met een verstandelijke beperking erbij en zullen we oprechte vriendschapsrelaties met hen aangaan. Dan primeert de wederkerigheid. Omgekeerd kunnen dergelijke netwerken een nieuwe wind laten waaien door de samenleving en de geloofsgemeenschap.”

Lootens daagt geloofsgemeenschappen meteen uit: „Kijk om je heen. Is er een organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking in je buurt? Waarom zoek je die niet op en vraag je samen zo’n netwerk op te starten?”